

Metodiski ieteikumi skolēnu interešu izglītības programmas veidošanai un īstenošanai vides izglītībā

I. Programmas aktualitāte

Bērnu un jauniešu vides interešu izglītības programma attiecināma galvenokārt uz dabaszinātņu un sociālo un pilsonisko mācību jomu, bet ietver arī tehnoloģiju, veselības un fiziskās aktivitātes mācību jomas un ir saistīta ar bērnu un jauniešu vērtībuzglītības mērķiem un uzdevumiem. Programmas veidošanā tiek ņemti vērā obligātā izglītības satura dabaszinātņu un sociālās un pilsoniskās mācību jomas satura elementi un sasniedzamie rezultāti (Ministru kabineta 2018.gada 27.novembra noteikumi Nr.747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem”, Ministru kabineta 2019.gada 3.septembra noteikumi Nr.416 “Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības programmu paraugiem”), kā arī Ministru kabineta 2016.gada 15.jūlija noteikumos Nr.480 “Izglītojamo audzināšanas vadlīnijas un informācijas, mācību līdzekļu, materiālu un mācību un audzināšanas metožu izvērtēšanas kārtība” nosaukto vērtību un tikumu stiprināšana.

Īpašu aktualitāti programma iegūst ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanas kontekstā (2015. gadā ANO Ģenerālajā asamblejā pieņēma rezolūciju Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam, kas nosaka 17 ilgtspējīgas attīstības mērķus, kas sasniedzami, lai pasaulē mazinātos nabadzība un pasaules attīstība būtu ilgtspējīga).

Vides interešu izglītības programma veicina bērnu un jauniešu interesi par vidi, izpratni par vides problēmu cēloņiem, veido atbildību un vides apziņu. Tā ietver bērnu un jauniešu izglītošanu un praktisko darbību vides daudzpusīgā izpētē, iesaista reālās dzīves situācijās, problēmu apzināšanā un risināšanā. Aktuāla ir jauniešu tiešā pieredze dabas vidē, uzturēšanās ārpus telpām, ilgstošu novērojumu un pētījumu veikšana. Vienlaikus audzēkņi apgūst tādas caurviņu prasmes kā kritiskā domāšana un problēmrisināšana, jaunrade un uzņēmējspēja, sadarbība, pilsoniskā līdzdalība, digitālā prasme, pašvadīta mācīšanās, kā arī izkopj daudzveidīgas karjeras vadības prasmes, t.sk., pacietību, uzmanību, laika plānošanu, sevis disciplinēšanu, lēmumu pieņemšanu, sava darba prezentēšanu u.c.

Programmu apgūst vispārējās izglītības, speciālās izglītības, profesionālās izglītības, interešu izglītības iestādēs interešu izglītības programmās iesaistītie bērnu un jauniešu vides interešu izglītības pulciņi, klubi.

II. Programmas īstenošanas mērķi:

- 2.1. Attīstīt skolēnu individuālās kompetences vides izglītības jomā un veicināt skolēnu dabaszinātnisko, sociālo un pilsonisko lietpratību.
- 2.2. Radīt priekšnoteikumus pozitīvas, radošas, harmoniskas un pilsoniski aktīvas personības attīstībai.
- 2.3. Sekmēt skolēnu interesi un izpratni par vidi un ilgtspējīgu attīstību.

III. Programmas īstenošanas uzdevumi:

- 3.1. Sekmēt teorētisku zināšanu par vidi un ilgtspējīgu attīstību apgūšanu;
- 3.2. Sniegt iespējas tiešai, nepastarpinātai dabas vides izzināšanai;
- 3.3. Vides pētījumiem nepieciešamās metodikas un pētniecisko prasmju apgūšana;
- 3.4. Veicināt dažādu vides izpētes instrumentu un tehnoloģiju lietošanas apguvi;
- 3.5. Veidot audzēkņos kompetences, kas nepieciešamas vides problēmu atpazīšanai un risināšanai;
- 3.6. Veicināt radošas un inovatīvas pieejas konstatēto problēmu risināšanā;
- 3.7. Motivēt audzēkņus aktīvai rīcībai vides labā;
- 3.8. Motivēt audzēkņus pašattīstībai, paaugstinot viņu atbildību par savu spēju, talantu un dažādu prasmju izkopšanu un personības izaugsmi.

IV. Programmas īstenošana:

- 4.1. Programmas mērķauditorija - ikviens bērns un jauniešs, kurš vēlas attīstīt savas spējas un prasmes vides izglītības jomā, tajā skaitā:
 - 4.1.1. īpaši talantīgi bērni un jaunieši;
 - 4.1.2. bērni un jaunieši ar speciālām vajadzībām;
 - 4.1.3. sociālā riska grupu bērni un jaunieši.
- 4.2. Programmas īstenošanas forma:
 - 4.2.1. pulciņš;
 - 4.2.2. interešu klubs;
 - 4.2.3. nodarbības ar mainīgu dalībnieku sastāvu un skaitu u.c.
- 4.3. Dalībnieku grupu veidi:
 - 4.3.1. viendabīgas grupas, kas komplektētas pēc dalībnieku vecuma vai/un priekšzināšanām (dalībnieku vecumu grupā nosaka pulciņa pedagogs, ņemot vērā attiecīgās interešu izglītības programmas specifiku);
 - 4.3.2. neviendabīgas grupas, kurās ir dažāda vecuma dalībnieki vai/un dalībnieki ar dažādu zināšanu un prasmju līmeni.
- 4.4. Grupu komplektēšanas principus un dalībnieku skaitu grupā nosaka katras iestādes izstrādātā un apstiprinātā interešu izglītības programma. Dalībnieku skaits grupā nav mazāks par 6.
- 4.5. Darba formas:
 - 4.5.1. praktiskās un teorētiskās nodarbības gan telpās, gan ārpus tām;
 - 4.5.2. projektu izstrādāšana un īstenošana;
 - 4.5.3. papildus darba forma – nometne, radošā darbnīca;
 - 4.5.4. attālināts vai daļēji attālināts darbs, izmantojot IT rīkus.
 - 4.5.5. atskaites formas - atklāta nodarbība, darbnīca, taka, pasākums vai citas ar programmas īstenošanu saistītas darba formas, kas atklāj sasniegto rezultātu un ir pārskats par paveikto.
- 4.6. Programmas īstenošanas laiks - ne mazāks par mācību gadu.
- 4.7. Programmas īstenošanas mācību metodes un paņēmieni:
 - 4.7.1. individuālais darbs;
 - 4.7.2. darbs grupās;
 - 4.7.3. demonstrējums;
 - 4.7.4. pētījums, eksperiments;
 - 4.7.5. spēles, spēļu veidošana;
 - 4.7.6. pārrunas, diskusijas;

- 4.7.7. mācību ekskursija, ekspedīcija;
- 4.7.8. konkursi, pasākumi un citas ar programmas īstenošanu saistītas darba formas.
- 4.8. Programmas īstenošanas gaita:
- 4.8.1. nodarbību saturu konkrētam dalībnieku grupas veidam izstrādā un īsteno pulciņa pedagogs, ņemot vērā attiecīgās interešu izglītības programmas specifiku, iespējas, resursus, izvēloties piemērotāko darbības modeli;
- 4.8.2. nodarbību skaits nedēļā un nodarbību ilgums ir atkarīgs no programmā iesaistīto dalībnieku vecuma un programmas specifiskajiem nosacījumiem:
- vienai grupai nedēļā – 2 līdz 6 mācību stundas;
 - vienas stundas ilgums – 40 minūtes, starpbrīža ilgums – piecas minūtes, ko ieskaita nodarbības laikā;
 - pirmsskolas vecuma grupā vienas stundas ilgums – 30 minūtes, starpbrīža ilgums 10 minūtes, ko ieskaita nodarbības laikā.

V. Programmas īstenošanas plānotie rezultāti:

- 5.1. Apgūtas zināšanas un izpratne par vidi un ilgtspējīgu attīstību;
- 5.2. Apgūtas daudzveidīgas pētnieciskās prasmes
- 5.3. Apgūtas vides izpētes instrumentu un tehnoloģiju lietošanas prasmes;
- 5.4. Iegūta pieredze vides problēmu risināšanā;
- 5.5. Radošās darbības pieredze un prasme īstenot inovatīvas idejas;
- 5.6. Apgūtas rīcības prasmes un pieredze;
- 5.7. Iegūta pieredze projektu izstrādē, darboties grupās, sociāli labvēlīgā vidē;
- 5.8. Audzēkņi motivēti pašattīstībai, ir rīcības plāns savu talantu un spēju izkopšanai.

VI. Programmas īstenošanai nepieciešamie resursi:

- 6.1. Programmu īsteno no valsts budžeta, no pašvaldību un citu juridisko un fizisko personu finanšu līdzekļiem. Programmas īstenošanai nepieciešamie pamatresursi ir:
- 6.1.1. programmas īstenošanu – interešu izglītības pedagogu darba samaksas nodrošinājums;
- 6.1.2. materiāli tehniskās bāzes nodrošinājums:
- attiecīgās interešu izglītības programmas specifikai atbilstošas telpas nodarbībām (atbilstoši aktuālajām epidemioloģiskajām prasībām);
 - attiecīgās interešu izglītības programmas specifikai atbilstošs materiāli tehniskais nodrošinājums (t.sk. pētījumu inventārs, IKT rīki).

Valsts izglītības satura centra
Interešu izglītības un audzināšanas darba nodaļas
vecākā referente I.Liepiņa
60001630
Inese.liepina@visc.gov.lv